

Każdy regionalny program operacyjny przewiduje wsparcie w zakresie rewitalizacji

PYTANIE

Czy w obecnej perspektywie finansowej UE istnieje możliwość pozyskania funduszy europejskich na rewitalizację? Gdzie można szukać konkursów na dofinansowanie projektów z tej dziedziny? Jakie projekty mogą liczyć na wsparcie?

ODPOWIEDŹ

Każdy regionalny program operacyjny przewiduje wsparcie w zakresie rewitalizacji. Szczegółowych informacji należy szukać na stronach internetowych poszczególnych urzędów marszałkowskich. We wszystkich województwach zostały zatwierdzone programy regionalne, więc znane są założenia. Czekamy tylko na uszczegółowienie zapisów i warunki udziału w konkursach.

WYJAŚNIENIE Rewitalizacja dosłownie oznacza przywrócenie do życia, ożywienie. Podejmowane w ramach rewitalizacji działania mają na celu architektoniczne, planistyczne, ekonomiczne, ale przede wszystkim społeczne przekształcenie obszarów miejskich znajdujących się w stanie kryzysu społecznego i gospodarczego. Pełni ona ogromną funkcję w pożądanych przez władze samorządowe oraz mieszkańców procesach przemian zarówno społecznych, ekonomicznych, technicznych jak i przestrzennych.

Dokumenty strategiczne i planistyczne

Rewitalizacja stanowi jeden z celów tematycznych wielu dokumentów strategicznych oraz planistycznych zarówno na szczeblu krajowym, jak i regionalnym. Jest jednym z głównych celów Krajowej Polityki Miejskiej – dokumentu będącego na etapie opracowywania przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju (MIR).

Założeniem jest, że działania służące rewitalizacji powinny być skoncentrowane terytorialnie, prowadzone w sposób zaplanowany i skoordynowany, przez wypracowanie i realizację programów rewitalizacji.

Dokumentem dedykowanym wprost rewitalizacji jest Narodowy Plan Rewitalizacji (NPR). Będzie on stanowił trzon systemu z obszernym opisem

jego elementów, diagnozą aktualnego stanu procesów rewitalizacyjnych w Polsce, celów, kierunków interwencji, charakterystyką poszczególnych narzędzi i rozwiązań.

PAMIĘTAJ

Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju prowadzi prace nad uruchomieniem pilotażowych projektów w Łodzi, Wałbrzychu i Bytomiu. Mają one posłużyć wypracowaniu modelowych rozwiązań dotyczących rewitalizacji.

Procedury ustawodawcze

W MIR powstaje ustawa o rewitalizacji. W marcu 2015 roku rząd przyjął założenia ustawy o rewitalizacji. Jednym z istotniejszych jej elementów jest uregulowanie kwestii dotyczących gminnych programów rewitalizacji. Będą one podstawowym narzędziem prowadzenia rewitalizacji, zapewniającym jej kompleksowość oraz działania w ścisłej współpracy ze społecznością lokalną (a także realizowanych przez nią samą). Jego podstawą powinno być wyznaczenie obszarów wymagających odpowiednich działań oraz przedstawienie całościowej strategii mającej na celu ich prowadzenie.

Według Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju skala degradacji miast w Polsce może sięgać nawet 20%. Dla

tego niezbędne jest przeciwdziałanie. Na poziomie krajowym ma zostać uruchomione centrum wiedzy o rewitalizacji. Jego zadaniem będzie upowszechnianie wiedzy oraz doświadczenia zdobytych podczas realizacji projektów pilotażowych, w tym między innymi wdrażanych w formule partnerstwa publiczno-prywatnego lub hybrydowej.

Możliwości finansowania rewitalizacji

Na działania rewitalizacyjne w latach 2014–2020 z budżetu środków europejskich przeznaczono ok. 22 mld zł. Są one w dużej mierze w dyspozycji zarządów poszczególnych województw, dostępne w ramach regionalnych programów operacyjnych. Finansowanie przewidziano zarówno z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego wspierającego projekty inwestycyjne, jak i z Europejskiego Funduszu Społecznego finansującego działania miękkie.

Wsparcie z krajowych programów operacyjnych będzie uzupełniające i odbędzie się poprzez formułowanie preferencji dla projektów wynikających z programów rewitalizacji. Aktualnie nie wiadomo, kiedy dokładnie zostaną uruchomione nabory wniosków. Niemniej jednak postępy prac nad dokumentami są dosyć dynamiczne, więc należy się w najbliższym czasie spodziewać szczegółowych informacji na ten temat.

Działania związane z rewitalizacją

Z analizy dostępnych dokumentów wynika, że rewitalizacja obejmować będzie projekty inwestycyjne i społeczne związane z:

- przebudową i remontem obiektów wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia,
- remontem zdegradowanych budynków wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia,
- promocją samozatrudnienia,

- wsparciem dla przedsiębiorców i ich pracowników w zakresie rozwoju firm na obszarach rewitalizowanych,
- wsparciem współpracy pomiędzy instytucjami B+R, przedsiębiorstwami, administracją publiczną i prosumentami w kontekście Lokalnych Planów Rewitalizacji,
- zapewnieniem właściwej opieki zdrowotnej w kontekście Lokalnych Planów Rewitalizacji,
- programami integrującymi społeczności lokalne i na rzecz osób wykluczonych społecznie,
- rozwojem edukacji przedszkolnej, ogólnej i zawodowej na obszarach rewitalizowanych.

Należy zwrócić uwagę, że każdy program będzie precyzyjnie określał katalog możliwych działań i kosztów

kwalifikowalnych, dlatego może on być różny od wyżej wskazanego.

Spodziewamy się nowych wytycznych

MIR opracowuje „Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020”. Ich adresatami są głównie instytucje zarządzające krajowymi i regionalnymi programami operacyjnymi. Na ich podstawie zostaną opracowane szczegółowe wytyczne w zakresie konkretnych programów operacyjnych oraz procedur wyboru projektów rewitalizacyjnych.

Wytyczne mogą być dla projektodawców źródłem informacji o preferowanych kierunkach działań. Sformułowano w nich warunki, jakie muszą spełniać

projekty, żeby mogły zostać zakwalifikowane do dofinansowania. Szczególny nacisk położono na odpowiednie przygotowanie programów rewitalizacji, tak aby w sposób kompleksowy i skoordynowany zmieniać oblicze zdegradowanej tkanki miejskiej.

Podstawa prawna:

- **Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020.**
- **Założenia ustawy o rewitalizacji (wersja przyjęta przez Radę Ministrów na posiedzeniu 24 marca 2015 r.).**
- **Narodowy Plan Rewitalizacji.**
- **Krajowa Polityka Miejska.**

Małgorzata Nejfeld

dyrektor zarządzający, Kancelaria Doradztwa Gospodarczego Cieślak & Kordasiewicz

Poprawna ewaluacja projektu pomaga w procesie pozyskiwania kolejnych dotacji

PYTANIE

Jak należy przeprowadzić ewaluację projektu? Kiedy trzeba tego dokonać, w którym momencie realizacji inwestycji?

ODPOWIEDŹ

Koordynatorzy projektów oraz ich przełożeni powinni wiedzieć, czy zaplanowane i zrealizowane działania przyniosły zamierzony skutek i osiągnięto założone w projekcie cele. Dlatego każdy projekt powinien być poddany sprawdzaniu postępów podejmowanych działań i ocenie osiągniętych wyników. Służą do tego przede wszystkim dwa zależne od siebie procesy: monitoringu i ewaluacji. Oba są istotnymi narzędziami w zarządzaniu projektem. Dokumenty unijne rozróżniają trzy typy ewaluacji: przed rozpoczęciem realizacji projektu, w połowie okresu realizacji oraz po zakończeniu projektu. Stosując więc kryterium terminu przeprowadzenia ewaluacji, wyróżnia się cztery główne rodzaje ewaluacji: *ex-ante*, *mid-term*, *on-going* i *ex-post*.

WYJAŚNIENIE Istnieje wiele różnych definicji pojęcia „ewaluacja”. Wiele zależy od stosowanych kryteriów, systematyczności prowadzonych badań ewaluacyjnych oraz ich zastosowania. Często również myli się ewaluację z audytem, monitoringiem czy kontrolą. Są to jednak zupełnie różne procesy, chociaż w wielu projektach występują równolegle i wzajemnie się uzupełniają. Najpowszechniejsza definicja ewaluacji mówi o tym, że ewaluacja to

okresowa ocena efektywności, skuteczności, oddziaływania, trwałości i zgodności projektu w kontekście założonych celów.

Przed rozpoczęciem projektu

Zacznijmy od ewaluacji rozróżnianej na podstawie kryterium terminu jej przeprowadzenia. Ewaluację *ex-ante* przeprowadza się jeszcze przed rozpoczęciem realizacji projektu i powinni

dokonywać jej wszyscy realizujący projekty unijne. Na wstępie trzeba ocenić zapotrzebowanie oraz możliwości wykonania przedsięwzięcia w istniejących warunkach. Ten rodzaj ewaluacji umożliwia dopasowanie narzędzi projektowych i osiągnięcie oczekiwanych rezultatów.

Ewaluacja *ex-ante* służy także do konstrukcji strategii organizacji czy firmy. Istotna jest zatem ze względu na możliwość oceny trafności przygotowywanego projektu z punktu widzenia potrzeb beneficjentów, jak również oceny wewnętrznej spójności w zakresie zaplanowanych celów.

Ewaluacja *ex-ante* służy także do konstrukcji strategii organizacji czy firmy. Istotna jest zatem ze względu na możliwość oceny trafności przygotowywanego projektu z punktu widzenia potrzeb beneficjentów, jak również oceny wewnętrznej spójności w zakresie zaplanowanych celów. Ewaluacja *mid-term* jest realizowana w połowie okresu wdrażania przedsięwzięcia. Pozwala na dokonanie pierwszej oceny jakości realizacji projektu, a także na ewentualne modyfikacje zaplanowanych działań. To bardzo dobre narzędzie służące analizie